

NOU 2010:7 Mangfold og mestring - høringsuttalelse fra Bydel Alna, Oslo kommune

GENERELT

Bydel Alna mener at utvalget har identifisert viktige problemstillinger. Mange tiltak er konstruktive. Under kommenteres barnehagesektor og norskopplæring for voksne.

BARNEHAGE

Til kapittel 7 - Barnehage og andre tilbud i førskolealder

Både situasjonsbeskrivelse og utvalgets forslag til tiltak er i tråd med vår hverdag og ønsker for fagfeltet. Vi støtter spesielt utvalgets vurdering av at foreldre må bli tilbudt veiledning/støtte i den tidlige språkstimuleringen, og utvalgets forslag om utarbeidelse av en veileder i foreldresamarbeid om språkstimuleringen. Bydelen foreslår at veilederen legges inn i rammeplanen, for å gjøre samarbeidet forpliktende.

Bydelen fremhever viktighet av utvalgets forslag: at tilskuddsposten til tiltak for å bedre språkforståelsen hos minoritetsspråklige barn i førskolealder økes i takt med antallet minoritetsspråklige barn; at det vurderes noe høyere tilskudd til barnehager som vil bruke flerspråklig personale, for å stimulere tospråklig arbeid i barnehage. I tillegg anbefaler utvalget at barnehagene legger til rette for at flest mulig barn kan få støtte på morsmålet.

Bydelen støtter disse forslagene. Vi opplever at ordningen slik den er i dag ikke er i takt med utviklingen i målgruppa og behovene. Bydel Alna med sin størrelse og befolknings-sammensetning burde være representativ for utviklingen av tilskuddsordningen de siste årene. Eks. i 2007 mottok bydelen kr. 5 773 928.- i tilskudd, i 2009 var summen 5 145 005.-. Dette til tross for at det ble meldt inn flere barn i 2009 enn i 2007.¹

Til kapittel 16 - Minoritetsspråklige og spesialundervisning

Det savnes en problematisering som i større grad belyser kompleksitet i arbeidet for tidlig å avdekke spesifikke vansker hos barn. Barn med utfordringer knyttet til språk/adferd og med minoritetsbakgrunn, er overrepresentert i vår brukergruppe. Bydelen har allerede skaffet seg grundig kunnskap om flerspråklighet og innen tverrkulturell forståelse, spesielt inn mot barnehagene.

Dette til tross oppdages mange barn for sent. Det råder en usikkerhet i fagmiljøet rundt hva som skal settes inn av tiltak: spesialpedagogisk hjelp, styrkingstiltak for barn med funksjonsnedsettelse, tospråklig assistent? Utvalgets tiltak om kunnskapsheving i flerspråklighet og tverrkulturell forståelse synes ikke å være dekkende for kompleksitet i utfordringen.

Til kapittel 17 - Foreldresamarbeid

Det er viktig å bruke foreldre som ressurs. Bydelen støtter forslag for utarbeidelse av en veileder i foreldresamarbeid for barnehage og skole, men ser også behovet for at foreldresamarbeid i større grad trekkes inn i styringsdokumentene som forpliktende.

---

¹ Vi har for øvrig sjekket tilskuddet for 2010, men der har beløpet for høsthalvåret fortsatt ikke kommet inn. Derfor sammenligner vi med 2009.

Vi savner en synliggjøring av problemstilling knyttet til det faktum at kostnader ved bruk av tolk ser ut til å styre i hvilken grad denne tjenesten brukes. I tillegg savner vi en tydeliggjøring hvor viktig det er at det ved behov brukes en kvalifisert tolk.

Til kapittel 20.2 – Kompetanse

Utvalget har klart å lokalisere de fleste utfordringene vi opplever er til stede innen barnehagesektoren. De beskrevne tiltak er gode og løsningsorienterte. Tiltakene kunne imidlertid vært noe mer offensive når det gjelder etablering av praksis i barnehage i forbindelse med grunnskolelærerutdanning. Skal denne, etter vårt syn, ha noen reel verdi, burde den vært på minimum 4 uker. Effekten ville også blitt større med for eksempel en uke praksis midtveis i utdanningen, og 4 uker siste år i utdanningen.

Det savnes en problematisering og tenking rundt tiltak som angår pedagogiske og etiske utfordringer i mangfoldsperspektivet. De pedagogiske utfordringer bør belyses både i utførelse og innhold. Bydel Alnas barnehager har en stor utfordring i det mangfoldet som preger barne-, personal- og foreldregrupper. Utfordringene ligger både i det pedagogiske og det holdningsmessige, så vel som i utviklingen av barnehagens identitet.

I det pedagogiske ligger det utfordringer i personalgruppa som baserer seg på ulikt syn på læring, oppdragelse i betydningen danning kontra ”disiplinering”, avvikende eller manglende barnekultur, og barnehagens funksjon i samfunnet. Denne problemstillingen speiles også i foreldregrupper. Et grunnlag for pedagogiske handlinger og konsekvens basert på felles verdigrunnlag og læringssyn vanskelig gjøres i den enkelte barnehager, og svekker kvaliteten. I barnehager med stort kulturelt, religiøs og etnisk mangfold skapes det også etiske dilemmaer i møte mellom ulike personer. Disse kan relatere seg til punktene over, men også i forhold til innlært kjønnsrollemønster, og hensyn/restriksjoner knyttet til omsorg og oppdragelse.

Vedrørende barnehageidentitet, så står det i Rammeplanen: ”Barnehagen har en viktig rolle som arena for utvikling av kulturell identitet. Vekselspill mellom formidling og barns egen aktivitet skal være en del av barnehagens særpreg. Barnehagen må være åpen for impulser fra den lokale, regionale, nasjonale og globale verden.” I dette kan en legge at barnehagens indre kultur og identitet skal være i kontinuerlig utvikling, og være en del av en samfunnsutvikling, og derved også en barnekultur i stadig utvikling.

Dette bør blant annet synliggjøres gjennom planverk og tydeliggjøre et personal som ser behovet for, og verdsetter kulturell bakgrunn og språk for helhetlig utvikling av barnet. Dette bør videre gjenspeiles i læringsmiljøet og vises i den praktiske yrkesutførelsen. Etter vårt syn er dette meget viktige felt som det bør skapes tiltak innenfor, både i førskole/grunnskolelærer utdanning, videreutdanning eller på andre kompetansehevede arenaer

VOKSENOPLÆRING

Til kapittel 12.4 – Introduksjonsordning og opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Det vises samtidig til kapittel 11.2.

Utredningen kommer med relevante problematiseringer knyttet til dagens systems manglende fleksibilitet, tiltak som skal sørge for voksnes tilgang til grunnleggende norskopplæring, likeså relevante vurderinger og tiltak knyttet til grunnopplæring vs kvalifisering.

Vi savner imidlertid et helhetlig bilde av dagens norskopplæringstilbud for voksne minoritetsspråklige. I utredningen er norskopplæringen omtalt i flere kapitler, men oppleves som

fragmentert. Vi savner et eget kapittel som i større grad kunne belyst kvaliteten i norskopplæringen. Spesielt savner vi problematisering av didaktiske utfordringer i norskopplæring for voksne.

Bedre kvalitet i norskopplæring for elever med liten skolebakgrunn har vært lenge etterspurt, behov for å prøve ut nye undervisningsmetoder har vært påpekt tidligere.² Utredningen refererer til at ”IMDi påpeker at det er behov for å øke oppmerksomheten rundt mål, resultater og kvalitet i norskopplæringen slik at andelen som består norskprøvene øker.” (kap 12.3)

Undersøkelser gjort av henholdsvis FAFO, Rambøl Management og IMDi/ECON viser at det er behov for nye opplæringsmetoder i norskundervisning for voksne.³ Bydelen understreker dette poenget og vil påpeke at målgruppa for undervisningen har svært ulike forutsetninger. I Bydel Alna har vi positive erfaringer med norskopplæring basert på suggestopedimetoden til en gruppe somaliske elever med liten skolegang. Vår erfaring er at elever møter fram når tilbudet oppleves som relevant og interessant.

Metodikkspørsmål i norskundervisningen er viktig uansett formål med å lære norsk: om eleven er i introduksjonsprogram, om målet er å kvalifisere seg til arbeidslivet, ta grunnskole, eller ”bare” lære seg norsk. Vi kan ikke se at utredningen løfter opp den didaktiske siden ved behovet for en god, effektiv og metodeutprøvende norskopplæring.

Til kapittel 20.3 – Kompetanse

Det vises samtidig til øvrige kapitler om voksenopplæring og kompetanse.

Vi savner kompetansetiltak som imøtekommer de didaktiske utfordringene overfor voksne; alternativt en klargjøring av hvordan foreslåtte tiltak kan imøtekomme disse utfordringene. Utvalgets forslag til tiltak er at ”lærere på voksenopplæring må gis tilbud om etter- og videreutdanning innen norsk som andrespråk, flerspråklighet, flerkulturell pedagogikk og flerkulturell forståelse samt voksenpedagogikk generelt.” Det er ikke innlysende hvordan disse tiltak skal dekke behov for et større mangfold av metoder i norskopplæringen. Ved flere tiltak savnes det også en etablert fellesforståelse av innholdet i begrepene (flerkulturell forståelse, flerkulturell pedagogikk).

Det savnes en problematisering av dagens situasjon nasjonalt innen faget voksenpedagogikk. Finnes det og hva innebærer et slikt studietilbud? Optimalt sett bør lærere i voksenopplæringen ha et voksenpedagogisk bakgrunn. Vi savner en forklaring av begrepet ’voksenpedagogikk generelt’ som utredningen bruker. Utredningen framhever behov for bedre voksenpedagogisk kompetanse blant lærere, men bruker begrepet tilsynelatende synonymt med fagene norsk som andrespråk samt flerkulturell forståelse.⁴

---

² Se f.eks NOU 1995, Opplæring i et flerkulturelt Norge, kap 5: ”Det er behov for å prøve ut nye undervisningsmetoder.”

³ FAFO 2010: Krafttak for norskopplæring – et første inntrykk; delrapport 1; IMDi-rapport 4-2009: Hjemneværende innvandrerkvinner – en undersøkelse i Groruddalen og Søndre Nordstrand; Rambøl Management 2009 – Analyse av gjennomstrømming og resultater i norskopplæringen for innvandrere

⁴ Jf for eksempel: ”Det må satses på et kompetanseløft i voksenopplæringen, både når det gjelder voksenpedagogikk generelt og andrespråks-/ flerkulturellpedagogikk spesielt”(kap 11.2.5). Eller: ”Behovet for å styrke kompetansen innen voksenpedagogikk er tydelig. Etter- og videreutdanning må inkludere kompetanse i andrespråklæring og flerkulturell forståelse.” (kap 20.3.1)